

Internetconsultatie hogere kinderopvangtoeslag voor gezinnen met middeninkomens in 2025

We zijn blij met de voornemens van het demissionaire kabinet om het kinderopvangstelsel te hervormen. Die hervorming is hoognodig. Het is inmiddels meer dan drie jaar geleden dat het kabinet Rutte III opstapte vanwege het toelagenschandaal. Ondertussen is het systeem dat de ellende veroorzaakte nog altijd in werking. Tekorten op de arbeidsmarkt, met name in de zorg en het onderwijs, schreeuwen om oplossingen en kinderopvang is hierin noodzakelijk om werk en zorg te kunnen combineren. Wij roepen het kabinet op om werk te maken van het nieuwe financieringsstelsel kinderopvang. De investering van 430 miljoen euro is wat ons betreft vooral een lapmiddel voor het uitstellen van het gewenste nieuwe financieringssysteem dat in 2025 zou ingaan, maar is uitgesteld naar 2027. Het is tijd voor structureel en duurzaam investeren, zodat kinderopvang toegankelijk en betaalbaar wordt en de medewerkers in de sector gewaardeerd worden.

KINDEROPVANG: GOED, SIMPEL, TOEGANKELIJK EN BETAALBAAR

Te vaak groeien kinderen met een onderwijsachterstand op

Er zijn nog te veel kinderen in Nederland die opgroeien met een achterstand. Kinderopvang die toegankelijk is voor alle kinderen kan dit tegengaan. Vooral kinderen van praktisch opgeleide ouders ontwikkelen zich beter als zij op jonge leeftijd naar een kinderopvang van goede kwaliteit gaan, terwijl juist deze kinderen het minst gebruik maken van de kinderopvang. De complexiteit van het toelagensysteem leidt met name bij deze ouders tot onduidelijkheid over de kosten en weerhoudt hen om gebruik te maken van kinderopvang¹. Juist kinderen in een kwetsbare situatie hebben baat bij de positieve effecten van kinderopvang.

Gelijke kansen voor vrouwen en mannen

Bijna de helft van de vrouwen is momenteel niet financieel onafhankelijk van haar partner of de overheid en voor praktisch opgeleide vrouwen is dit zelfs 58%². Ook zien we dat vrouwen nog steeds anderhalf keer zoveel zorgtaken op zich nemen dan mannen³. Het verschil in arbeidsuren tussen vrouwen en mannen wordt groter zodra ze ouders worden. Mede hierdoor daalt het inkomen van Nederlandse moeders gemiddeld met 32% na de geboorte van een kind, terwijl dat van vaders met maar 3% daalt⁴. Verschillende rapporten, waaronder het IBO Deeltijdwerk en *Het betere werk* (WRR), geven aan dat goede en betaalbare kinderopvang een belangrijke voorwaarde is voor vrouwen om meer uren te werken⁵.

We kunnen het ons economisch niet veroorloven om stil te staan

We hebben de komende decennia iedereen op de arbeidsmarkt nodig, zeker in sectoren waar veel vrouwen werken zoals de zorg, het onderwijs en de kinderopvang. Economen van het IMF voorspellen dat Nederland binnen afzienbare tijd nog meer handen tekort komt dan

¹ [2020-13-Naar-een-stabiel-stelsel-van-kinderopvang.pdf \(seo.nl\)](#)

² [CBS StatLine \(2021\)](#)

³ [SCP \(2017\)](#)

⁴ [CPB](#)

⁵ IBO Deeltijdwerk (2019). De(elt)ijd zal het leren. Van analyse naar beleid over deeltijd.

nu al het geval is⁶. De overheid moet volgens hen niet alleen kijken naar arbeidsmigranten als oplossing voor arbeidsmarktcrachten, maar naar parttimers. Het personeelstekort is de 'meest remmende factor' voor de Nederlandse economie, aldus het IMF. Zij noemen de kinderopvang in Nederland 'notoir duur', en hier zou makkelijker gebruik van gemaakt moeten kunnen worden.

Aanbevelingen

1. Bezuinig juist niet nu op de kinderopvang

Als er een sector is waar je de komende jaren daarom niet op wilt bezuinigen, dan is het de kinderopvang. Vergeleken met andere West-Europese landen is de kinderopvang voor Nederlandse ouders inderdaad relatief duur (in Europa is het alleen in het VK duurder) en de investering van de overheid relatief laag (in 2018 0,7% van het bbp)⁷. Dit is de helft van wat Scandinavische landen en Frankrijk investeren en Nederland loopt daarmee internationaal achter. Uit een recente grootschalige peiling van Stichting voor Werkende Ouders blijkt dat 87% van de ouders de kinderopvang duur vindt. Onderzoek van het SCP laat zien dat bijna de helft van de ouders vindt dat de opvang 'bijna niet meer te betalen' is. Ruim een kwart van de ouders vindt het zo duur dat het niet de moeite waard is om te werken⁸. Met name mensen met laagbetaalde banen vinden de kinderopvang te duur en maken er hierdoor minder gebruik van⁹. Om de kinderopvang betaalbaarder te maken is de afgelopen jaren €2,7 miljard begroot; dit bedrag mag niet van de begroting weggestreept worden.

2. Complexiteit moet zo snel mogelijk aangepakt

Maar liefst 80% van de ouders heeft te maken met een correctie van de kinderopvangtoeslag¹⁰. Zij moeten aan het eind van het jaar geld terugbetalen aan de Belastingdienst of krijgen geld terug. De teruggevorderde bedragen zijn hoog: gemiddeld 861 euro en met uitschieters tot zelfs 20 duizend euro¹¹. De complexiteit zorgt tot op de dag van vandaag voor grote problemen bij ouders en kinderen. Daarom moeten we af van een inkomensafhankelijk systeem, anders blijven er terugvorderingen bestaan. Kabinet Rutte III is gevallen vanwege de toeslagenaffaire, het kan niet zo zijn dat we, inmiddels 3 jaar later, die penibele situatie in stand houden. Directe financiering van de overheid aan kinderopvangorganisaties is onderdeel van een vereenvoudiging, maar is slechts een gedeeltelijke stap. Dit lost namelijk foutgevoeligheid, terugvorderingen en administratieve en financiële stress bij ouders niet op. In Nederland is nog nooit grootschalig onderzoek gedaan naar het effect van een eenvoudiger kinderopvangstelsel op het arbeidsmarktgedrag van ouders, omdat dit lastig te onderzoeken is. Echter, de praktijk in andere landen (zoals Zweden) toont duidelijk aan wat de impact is van eenvoudige, (bijna) gratis kinderopvang voor alle kinderen: toegankelijke kinderopvang is een voorwaarde voor bredere deelname aan de arbeidsmarkt.

3. Niet aanmodderen, maar een stip op de horizon

⁶ [IMF steekt thermometer in de economie. Advies: meer uren werken, minder fossiele subsidies | de Volkskrant](#)

⁷ Position paper Prof. Dr. P. Leseman, t.b.v. het rondetafelgesprek met de commissie SZW van de Tweede Kamer d.d. 22 november 2018.

⁸ SCP (2018). Kijk op kinderopvang. Hoe ouders denken over de betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van kinderopvang.

⁹ Direct Research (2020). 'Zo werkt het'. In opdracht van WOMEN Inc.

¹⁰ SZW (2016). Eindrapport: Heroriëntatie Programma Directe Financiering Kinderopvang.

¹¹ Algemene Rekenkamer (2019). Toeslagen terugbetalen.

Zorg stapsgewijs voor een nieuw kinderopvangstelsel dat leert van de lessen uit het verleden en gebaseerd is op een aantal basisprincipes: simpel, toegankelijk en betaalbaar. Zet die stip op de horizon en werk er vervolgens naartoe, zodat er duidelijkheid is voor ouders en de sector. We staan al jaren stil, terwijl iedereen weet dat er hervormingen nodig zijn en verschillende adviesraden hier al jaren op hameren. Bijvoorbeeld de SER in 2021: *De kinderopvang, waaronder de buitenschoolse opvang (BSO), is van groot belang voor de arbeidsparticipatie van ouders en het combineren van arbeid en zorg. Ook levert kinderopvang een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen, het verminderen van achterstanden en het bevorderen van gelijke kansen.* Zij adviseert een financieel toegankelijk aanbod van 2 dagen kinderopvang per week voor alle jonge kinderen. Dit vormt een goede eerste stap op weg naar kinderopvang voor alle kinderen, waarbij de arbeidseis wordt afgeschaft.

4. Sector moet een fijne sector zijn om in te werken

Werken in de kinderopvang moet aantrekkelijk zijn. Juist vanwege de personeelstekorten die alleen maar groter zullen worden, hebben we iedereen in de sector nodig. Iedere medewerker in de kinderopvang zorgt ervoor dat 7 andere ouders kunnen werken. Meer stabiliteit en waardering van de kinderopvangsector zorgt ervoor dat werken in de kinderopvang aantrekkelijker wordt, waardoor medewerkers worden behouden en nieuwe mensen worden aangetrokken. Hiervoor is verbetering nodig op het gebied van werkdruk, beloning, en doorgroeimogelijkheden. De stelselherziening moet dan ook stapsgewijs ingevoerd worden, op een tempo waarop de sector het aankan. Verder moet er aandacht komen voor de kwetsbare positie van gastouders die vallen onder de Regeling Dienstverlening aan Huis, voor het vergroten van contracten binnen de sector en het aanbieden van opleidings- en doorgroeimogelijkheden.

Het voorstel om €430 miljoen te investeren om lasten te verlagen zou uiteindelijk moeten leiden tot een stelsel waarin kinderopvang zowel goed, (bijna) gratis, zonder gedoe en voor alle ouders beschikbaar is, zodat alle kinderen gelijke kansen krijgen en ouders gefaciliteerd worden om -indien gewenst- meer betaald werk te doen.

Dit betekent:

- **Laat de €2,7 miljard op de begroting staan voor komende jaren**
- **Pak de complexiteit van het huidige stelsel zo snel mogelijk aan**
- **Zet de stip op de horizon en zorg voor duidelijkheid voor de sector en ouders**
- **Zorg dat de kinderopvang een aantrekkelijke sector is om in te werken**

We roepen bovendien op een sluitend stelsel vorm te geven waarin verlofregelingen, kinderopvang en onderwijs goed op elkaar aansluiten en verlofregelingen gelijk zijn voor moeders en hun partners, zodat partners de gewenste bijdrage kunnen leveren aan de zorg voor en ontwikkeling van kinderen en we het arbeidspotentieel van vrouwen optimaal kunnen benutten.